

KODU, KOGUKOND JA KULTUUR

Strateegilised eesmärgid aastani 2045:

1. Tartu on parim koht iseseisvaks hakkama saamiseks, kus vajadusel saab ka tuge.
2. Inimesed osalevad aktiivselt linna arendamises, nii omaalgatustena kui ka kaasa rääkides.
3. Linn, kogukond ja üksikisik saavad kriisi korral hakkama.
4. Tartus on rikkalik ja rahvusvaheliselt hinnatud kultuurielu koos maailmatasemel sündmustega.
5. Tartu teeb otsuseid andmepõhiselt ja avalikud teenused on mugavalt kättesaadavad.

Kokkuvõte:

- Hakkama saamist toetab kodust väljas käimine, näiteks päevakeskuses, raamatukogus, üritustel. Selleks vaja kohti ja tegevusi. Väljasõidud on populaarsed, aga sageli jäävad raha taha.
- Info saamise probleem on väga terav. Infot on palju ja erinevates kanalites, mis teeb õige info leidmise keeruliseks. Peamine kanal on suust-suhu suhtlus, samuti päevakeskused, bussipeatused (kõnnoringide info). Kasuks tuleks, kui kaubanduskeskustes oleks infostende. Võib kaaluda teadete lehe loomist, näiteks kord kuus info päevakeskuste suuremate tegevustega, suuremad sündmused jne (süsteemsus oluline).
- Luua ja soodustada eakate ja laste suuremat omavahelist suhtlust. Kasutada eakaid ära pikapäevarühmades, kogukonnakeskustes kas mängimiseks, õppimiseks. Pakkuda n-õ vanaema-lapselapse teenust. Koondada infot nende eakate kohta, kes oleks valmis seda tegema.
- Linna arengusse kaasatakse ning hea meelelega käivad inimesed mõtteid jagamas. Võiks edaspidigi teha. Osaletakse kaasava eelarve hääletusel, samas mõni ei ole sellest kuulnud.
- Sportimise ja vaba aja veetmise võimalused on olemas linnas, kuid nende läheduses puudu tualeti kasutamise võimalus. Samuti pingid pikemate teekondade peal. Näiteks Anne kanali juures kõik pingid koondatud kesklinna poole. Samuti puudu sealsete spordiväljakute juures tualetid.
- Teha koostööd spordiklubidega, et eakad saaks käia basseinis. Näiteks spordiklubis Aktiiv päevasel ajal palju ruumi basseinis.
- Bussipeatustes paigutus võiks olla parem. Info suuremalt kirjas. Pink ühel pool ja graafik teisel pool, et ei peaks küünitama üle pingi ja seal istuvate inimeste.
- Kriisidega hakkama saamisest räägitakse palju, aga puudub kindel teave, mis siis ikkagi peaks tegema kriisi korral, kuidas käituma ja kuhu minema. Teadlikkust võiks

suurendada läbi korteriühistute, kus elab palju inimesi. KÜ-s võiks olla keegi, kes on selles osas pädev ja oskab infot jagada. Kriise võiks päriselt läbi mängida, korraldada õppusi, kuhu inimesi osalema kutsuda.

- Probleemiks operatiivne abi saamine ja andmine, kui on juriidilised takistused. Näiteks ei saa naabrit või sõpra aidata, sest pole volitust asjaajamiseks.

KESKKOND JA LINNARUUM

Strateegilised eesmärgid aastani 2045:

- 1. Tartu ehitatav keskkond on hästi läbimõeldud ja ligipääsetav.**
- 2. Tartus väärtustatakse erinevaid looduskooslusi, hoides tasakaalus inimese, looduse ja kliima vajadusi.**
- 3. Tartlased on keskkonnahoidlikud.**
- 4. Tartu on lühikeste vahemaade linn, kus on eriilmelised linnaosad koos vajalike teenustega.**
- 5. Tartul on head ühendused lähipiirkonna, Eesti keskuste ja maailmaga**

Kokkuvõte:

- Rohkem rohelist – puid istutada juurde. Tee äärde puid, et need summutaks liiklusmüra. Riia tänaval on õhusaaste nii suur, et ei saa hingata.
- Vähem autosid, tihedam bussiliiklus. Liikuvuskeskuseid soovitakse. Ühistransport peaks olema korraldatud nii, et ühe bussi pealt teise bussi peale saaks lihtsamalt ümber istuda. Ühendused Tartu sees head, sest on tasuta.
- Emajõe randa võiks olla parem ligipääs ühistranspordiga. Praegu tuleb kõndida pika maa lähimast bussipeatusest, mis on raske eakale ja ka lapsele, kui käiakse koos.
- Bussipaviljonide pingid - palavaga läheb plekkiste tulikumaks, talvel on need raudkülmad. Pingid ebamugavad, sest on kaldega ja libedad. Oodates bussi ei saa puhata ega raskeid toidukotte sinna toetada. Muidu on suvel paigaldatud bussipaviljonid ilusad.
- Hea avalik kord – see on probleem. Et nt napsitajad ei saaks magada bussipaviljonide või tänava pinkidel, kannatavad selle all korralikud elanikud (ebamugavad bussipaviljonide pingid). Rohkem prügikaste.
- Turvalisus - tõukerataste ja elektrijalgratta kasutajad kihutavad, mis on ohtlik jagatud teel (jalakäijaga koos).
- Mõelda paremini läbi pinkide asetus. Suvel oleks hea istuda puu all varjus. Kortermajade puhul mitte paigutada pinke akna alla, et elanikke ei häiriks vali vestlus. Üksikud pingid ei võimalda kaaslasega vestelda (üks peab siis seisma). Raeplatsil võiks olla istepinke

rohkem, et ümbritsevat niisama nautida või puhata. Kohvikusse istudes peab ju midagi tellima.

- Trepi käsipuud lisada, kus pole. Vanem inimene peab trepist liikudes toetama end.
- Keskealistel võiks olla suvel “aia laadne toode”, kus koos käia ja tantsimas, mängida muusikat, juttu ajada.
- Info kättesaamises on probleem

HARIDUS, INNOVATSIOON JA ETTEVÕTLUS

Strateegilised eesmärgid aastani 2045:

- 1. Tartus pakutav haridus on kaasaegne ja kättesaadav erinevate võimetega inimestele.**
- 2. Tartu on Eesti innovatsioonikeskus, mis tõmbab ihaldusväärseid investeringuid ja kus ettevõtted loovad maailma muutvaid lahendusi.**
- 3. Tartus on ettevõtlikkust toetav keskkond, mis loob eeldusi tasuvate ja kõrgetasemeliste töökohtade loomiseks.**

Kokkuvõte:

Üldised/Suuremalt välja joonistunud teemad ja seisukohad:

Info kättesaadavus. Soovitakse linnalehte. Täna saavad informatsiooni peamiselt stiilis “naised saunas rääkisid” ja sõbrannad helistavad ja räägivad, kui kuskil midagi kuulevad. Eriti kultuuripealinna aasta kontekstis tunnevad, et tahaksid konkreetset infot. Praegu nad ei tea selle kohta mitte midagi (üks ütles, et nendevanustele vist polegi ühtegi üritust). Soovivad, et päevakeskuste kaudu rohkem infot jagataks. Teine grupp loetleb infoallikatena nt Tartu Postimees, sõbrannad, päevakeskuste seinad, bussipeatuste seinad. Ettepanek, et Kaubamaja juures võiks olla mingi suur ekraan, kus liigub selline lähipäevade kultuuriinfo või programm. Mure selles, et plakatile lihtsalt ei mahu kogu info peale. Mihkel Lees pakub välja, et äkki võiks bussipeatustes olla sündmuste info, mida iganädalaselt vahetatakse.

Loengud ja arvutiõpe vanemaealistele. Arvutikasutamise õpetamist vanemaealistele peetakse hästi oluliseks. Vanemaealiste hariduse kontekstis ongi just see peamine, mis nad välja oskavad tuua. Väga oluline teema on internetiohutus! Vanemaealised ei tea, et ei või jagada mingeid koode jne. Laiemalt – vanemaealised on nõus loengute ja koolituste (ja ka kultuurisündmuste ja treeningute jms) eest maksma, st ei pea olema tasuta, aga peaks olema taskukohane.

Ettevõtluse teemadel soovitakse rohkem eale vastavaid võimalusi. Aktiivseid eakaid on väga palju ja nad saaksid hea meelega rakendust kas oma varasemast elukutsest tulenevalt (näiteks pensioneerunud õpetajad võiksid pakkuda õpituge) või siis vajaduspõhiselt (näiteks mõnel üritusel vabatahtlikuna toidukorra eest piletikontrollijana ennast rakendada). Samuti tuntakse

ennast praeguse aja ettevõtlusest võõrandunud ja soovitakse käia kohapeal kohalike ettevõtete tutvumas. Uusettevõtlus tundub üldse hoomamatu – nt mida üldse Playtechis tehakse?!

Eakate mõtted eesmärkide kaupa:

“Tartus pakutav haridus on kaasaegne ja kättesaadav erinevate võimete inimestele.”

- Vanasti oli süsteem arusaadavam, nüüd on igal koolil ja haridusasutusel oma süsteemid ja enam ei oska nendes hästi orienteeruda. Omal ajal oli haridus hea, tänapäeva kohta ei oska midagi arvata, küllap on veel edasi arenenud.
- Kutsekooli ümbernimetamine tegi head – kaotas seni olnud stigma.
- Kuulmispuudega inimestel on üleriigiline probleem see, et õppimine jääb viipekeeletoõlgi puudumise taha.
- Kodu lähedal õppimine. Kui kodu lähedal kooli pole, tekitab see linnasisest liiklust/transporti väga palju juurde ja see teeb linnakeskkonna ohtlikumaks ja reostab rohkem. Tartu vaeslapselinnaosa on Tähtvere vald, sinna ei ulatu isegi linnatransport. Lapsed on sundliikumises. See ühendus peab olema mugav, peab olema linnaliinipikendus. Kas ei oleks võimalik käima panna ka koolibusse?!
- Suur soov on koolitusvõimaluste järgi. Paljud ei oska internetitgi kasutada. Peaks olema personaalsem ja igale oskustasemele midagi! Info otsimine internetis on kriitiline oskus! Arvutiõpe. Vanemaealiste vaates soovitakse pikkade kursuste kõrval(/asemel) puudust ka lühikestest kokkusaamistest teadmiste ja kogemuste vahetamiseks – huvitavad loengud loengud kunstist, reisidest, silmaringi arendavad jne. Nt Senta korraldas üksinda elavatele vanuritele loenguid. See oli väga hea ja oleks võinud kesta 2 aastat, mitte 1 aasta. Moodustus oma seltskond. Vanemaealine tahab olla omaealiste seltsis!!! Keeltekoolid jm ei sobi õppimistempo poolest. Päevakeskused on head, sinna peaks finantsi juurde suunama. Isegi on okei, kui mingi väikese raha eakad ise panustavad.
- Tartus on haridus täna ka väga kättesaadav. Info selle kohta, mis lisavõimalusi, lisatoetusi, mugandusi ja tuge olema peaks, peaks tulema otse allikast ehk erinevate võimete inimestelt.
- Tartus võiks olemas olla pensionil olevate õpetajate kogu, kes saavad toetada haridussüsteemi. Näiteks väikese raha eest pakkuda lisatuge õmblemisel, eesti keeles, matemaatikas jne. Vanemad tihti otsivad seda väikest koolivälisest lisatuge. Ja boonuse on see, et ei ole mingit konkreetset lepingut mahu osas ja säilib vabadus, paindlikkus.
- Üksikud eakad igatsevad lähedust. Eakad võiks abiks käia lasteaedades- ja hoidudes. Aitavad, tegutsevad koos, õpetavad ja on päris kasvatajatele seejuures abiks. Kui see kõik oleks kontrollitud, siis võiks see olla suurepärane. Lastel pole vb vanavanemaid, vanuritel pole enam lähedasi – ideaalne kombinatsioon. Palju on üksikuid (vana)inimesi, peaks olema rohkem tugigruppe ja kultuuriprogramme.
- Ettepanek korraldada väärivate ülikooli tihedamalt, sest seal käib nii palju rahvast ja see aitaks seda hajutada.

- Kukkumisennetuse koolituse läbinud inimene võiks saada mingi lollikindla info selle kohta, mida siis ise edasi teha. Näiteks paberil konkreetsed harjutused õlavöötmele jne. Mihkel Lees pakub välja, et nt Dorpat võiks käia päevakeskustes kohal ja näidata neile, mis on mingid baasharjutused, mida teha. Kokkuvõtteks – selliste koolituste puhul võiks järeltegevusi arendada. Üldiselt leitakse, et Tartu linn toetab praegu väga hästi ja liikumistunnid päevakeskustes meeldivad väga!

“Tartu on Eesti innovatsioonikeskus, mis tõmbab ihaldusväärseid investeeeringuid ja kus ettevõtted loovad maailma muutvaid lahendusi.”

- Ettevõtlus ei tekita mingeid mõtteid esimese hooga. Millisena nähakse siinset ettevõtluskeskkonda - ei nähtagi kuidagi. Uusettevõtlus on tihti n-ö nähtamatu – mida seal Playtechis näiteks üldse tehakse?!
- Et teada, näha ja tunda kohalikku ettevõtlust, tahaks vanemaealised käia ettevõtetes ekskursioonidel. Vanasti teati, mis ettevõtted Tartus on, aga täna ei oska neid isegi isegi nimetada (ainult A Le Coqis käinud)
- Tundub, et kogu ettevõtlus on konsentreerunud kesklinna. Jääb mulje, et linnal on mugav kesklinn välja arendada, aga linna ääred tunduvad täielikud vaeslapsed olevat. Pisikesi poode pole enam – need elavdaksid linnaosi ja näiteks käsitööpoed jm oleksid atraktiivsed ka turistidele. Kopli tn lõpus näiteks ei ole isegi poodi lähedale minna; vanematele (mitte südalinnas elavatele) inimestele võiks olla mingid kohad, kuhu vähemalt (odavalt) suppi sööma minna.
- Tööstuspargid on õige koha peal, oma rajoonis. Nt Vahi rajoonis on kõik korras, aga Ülenurme poolt näiteks tülles on väga kole, kas linn saab midagi selle suhtes teha?! Võiks esteetilisem olla.
- Autoparklad on täis ja kuhugi parkida pole. Näiteks Maarjamõisa piirkonnas on isegi invakohad raha eest. Vähemalt selles piirkonnas peaks olema tasuta parkimine üle tunni, sest kiiremini ei jõua arstil ära käia. Võiks olla lepingud asutuste vahel – 15 min parkimist Maarjamõisas ei ole okei, peaks olema linna ja Kliinikumi vahel leping, et 1,5h tasuta.

“Tartus on ettevõtlikkust toetav keskkond, mis loob eeldusi tasuvate ja kõrgetasemeliste töökohtade loomiseks.”

- Mõni inimene istub kodus ja ei tee midagi, aga mõni on VÄGA ettevõtlik! Seega see oleneb täiesti inimesest. Kandikul keegi midagi ette ei peaks tooma, inimene peab ikka ise minna tahtma. Suur “aga” on selle teema juures siiski info kättesaadavus
- Kukkumisennetuse programm oli väga-väga kasulik!! Selliste programmide puhul on kõige olulisem info/teadmine, et sellised asjad üldse toimuvad. Kõrge tasu on muidugi ka probleem. Laiemalt - kultuuri ja tegevuste kättesaadavus on kriitilise tähtsusega. Etendustel peaksid olema mingid (paremad) soodustused eakatele ja vaegkuuljatele jne.

Kirikukontserdid jõuluajal algavad täna kolmekümnest eurost, see teeb kurvaks, et isegi kirikusse ei jaksa rahaliselt minna.

- Ettevõtete tutvustamise kohapealt – paljud eakad on väga krapsakad ja võiksid tahta mingite ettevõtete ekskursioonide järel ka mingeid tööampse näiteks teha nendes ettevõtetes. Eaka jaoks on oluline see, et ta ei pane ennast kuhugi pikaajaliste lepinguliste lubadustega kinni, aga tahaks mingeid asju ikkagi teha.
- Üritustel näiteks piletikontrollid jne – eakaid võiks kaasata sellistel puhkudel näiteks vabatahtlikena. Kui noored tahavad täna palju raha ja kohe, siis eakale meeldiks juba lõunasöögi ja asjalik olemise eest tööd teha.